
Review: Slikovni slovar varovanja arhitekture

Reviewed Work(s): Illustrated Dictionary of Architectural Preservation by Ernest Burden

Review by: Katarina VIŠNAR

Source: *Urbani Izziv*, Vol. 15, No. 1, Koridorji in poselitev / Corridors and settlement (junij, 2004), pp. 80-81

Published by: Urbanistični inštitut Republike Slovenije

Stable URL: <https://www.jstor.org/stable/44180516>

Accessed: 04-07-2025 11:11 UTC

JSTOR is a not-for-profit service that helps scholars, researchers, and students discover, use, and build upon a wide range of content in a trusted digital archive. We use information technology and tools to increase productivity and facilitate new forms of scholarship. For more information about JSTOR, please contact support@jstor.org.

Your use of the JSTOR archive indicates your acceptance of the Terms & Conditions of Use, available at <https://about.jstor.org/terms>

This article is licensed under a Creative Commons Attribution 4.0 International License (CC BY 4.0). To view a copy of this license, visit <https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>.

JSTOR

Urbanistični inštitut Republike Slovenije is collaborating with JSTOR to digitize, preserve and extend access to *Urbani Izziv*

dejstvo, da je participacija v večini primerov implementirana *od zgoraj*, da v podstati odseva lokalna razmerja moči ter da jo je mogoče v skrajni posledici razkriti kot kompatibilno z načrtovanjem *od zgoraj navzdol* – proti kateremu načeloma nastopa. Vse to govori v prid trditvi, da participacija ostaja način govorenja, in ne način, kako se stvarjem dejansko streže. Nato so v prispevkih identificirane težave s participatornim pristopom, kot je naivno pričakovanje, da sta motivacija in vednje sodelujočih v procesu avtentična, ob sočasnem spregledanju dejstva, da participatorna retorika vsebuje določene kvazireligiozne momente ter da v resnici maskira resnično skrb njenih izvajalcev – in ta je ohranjanje položajev in razmerij moči, kajti poudarjanje intervencij

na mikroravnih lahko zabriše oziroma ohranja neenakost in nepravilnost na makroravnih.

Knjiga je nastala kot skupek prispevkov z enako naslovljene konference, ki so jo pripravili na manchesterški univerzi. Osnovni namen konference je bilo razkrivanje moralne tiranije, ki se vsiljuje z besednjakom participacije. Participatorna praksa se z ubikvitarnim povečevanjem, uspešno izogiba vplivom (tako in tako redkih) negativnih kritik, zato se je posledično uveljavila do razsežnosti, kjer je kot metoda prenehala biti vprašljiva. Od tod misel, da gre za nekakšno tiranijo, kar je res pomensko zelo oster izraz, a urednika trdno stojita za njim ter opredelita tri tipe participatorne tiranije:

- tiranijo odločanja in nadzorovanja,
- tiranijo večine, in na koncu
- tiranijo metode.

Vse to je v direktnem nasprotju z idejo, da participacija odpira možnosti umeščanja laikov v središče odločanja. Zato je tudi možno zahtevati, kot urednika na koncu skleneta, da se pri vsakem resnem poskusu ohranjanja načrtovanja z uporabo participacije sprejme možnost, da kot metoda morebiti sploh ni vredna ohranjanja.

Heretično.

Mag. Katarina Višnar, univ. dipl. um. zgod., Urbanistični inštitut RS, Ljubljana
E-pošta: katarina.visnar@urbinstitut.si

Katarina VIŠNAR

Slikovni slovar varovanja arhitekture

Ernest Burden (2004) *Illustrated Dictionary of Architectural Preservation*, McGraw-Hill.

Ernest Burden je eminenca v ameriškem gibanju za varovanje arhitekturne dediščine. Svojo profesionalno pot na tem področju (kot arhitekt in konservator) je začel pred štiridesetimi leti, ko mu je uspelo ustvariti obsežno fotodokumentacijo viktorijanskih neogotskih stavb, preden so bile porušene znotraj revitalizacijskega programa San Franciscu. Domačemu bralstvu bo verjetno znan po svojem prejšnjem delu podobnega značaja, kot ga ima pričujoča knjiga, namreč *Illustrated dictionary of architecture*, ki je pred leti izšla pri isti založbi.

Četudi bi pričakovala, da me navduši, sem se ob prelistavanju knjige znašla prežeta s sila mešanimi občutki. Burden izhaja iz ameriškega okolja in ne primerja razlik

med britansko in ameriško strokovno terminologijo, kar je škoda (na primer pri pojmu *landmark*, ki v ameriškem izrazoslovju nadomešča tisto, kar bi bil pri nas kulturni spomenik ali dediščina, hkrati pa je vsebinsko obsežnejši kot naš izraz in tudi kot britanski strokovni termin *listed building*, ker ne pomeni nujno samo zakonsko razglašene strukture). Iz evropske perspektive gledano se zdi nenavadno, da slovar, ki ima za svojo temo varovanje stavbne dediščine, vsebuje Charlesa Moora in njegovo Piazza d'Italia (New Orleans, 1975), ki je s svojo postmodernistično interpretacijo arhitekturne zgodovine v posmeh celotni varstveni filozofiji, kakršna je bila spočeta v Angliji, a Williama Morrisa, očeta nevladnega gibanja za zašči-

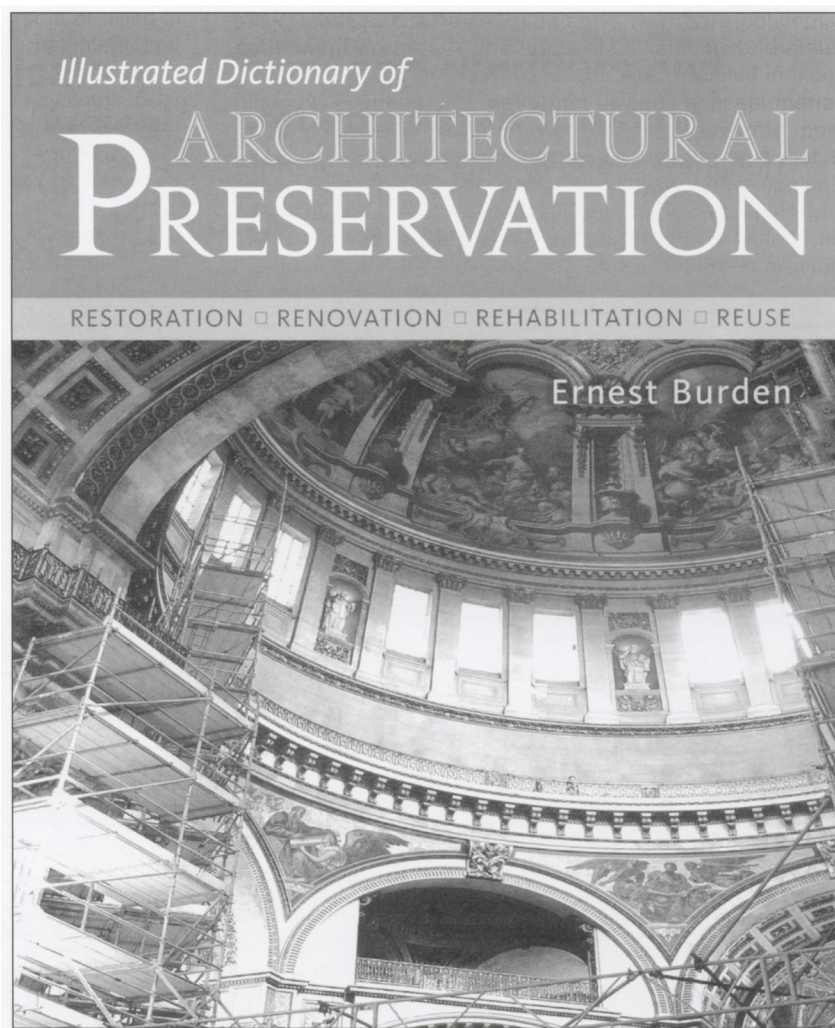
to arhitektonske dediščine v anglosaškem svetu, Burden še omeni ne. John Ruskin je začuda tu, drugih imen, vezanih na kontinentalno-evropske tradicije varstva arhitekturne dediščine (Viollet-le-Duc, Riegl ...) pa ni najti.

Lepo število gesel je koristno obogateno s fotografijami avtorja (žal ponekod ne preveč kakovostnimi) in tudi krajšimi študijami primerov. Bralcem in bralkam se bo morebiti zazdelo, da pri izboru predstavljenih del Burden ni sledil kakšnemu trdnemu konceptu, temveč da je upošteval načelo naključnega izbora zanimivosti evropske in ameriške provenience, ki mu jih je uspelo obiskati in so se mu zdele zadosti zanimive za uvrstitev v slovar. In četudi je v slovar uvrstil ar-

hitekte, vezane na evropsko arhitekturno tradicijo (Macintosh, Asam, Palladio ...), je nasproti vsebinske škrтости teh gesel obsežnost – za dobre pol strani! – gesla Laurent J. Torno, Jr. & Associates (1995), sodobne arhitekturne firme iz St. Louisa, ki se ukvarja s prenovo, zelo presenetljiva.

Spet, nič nenavadnega, če se na koncu zamislimo nad vprašanjem, kdo je ciljna publika pričujočega slovarja. Predstavljam si, da predvsem množica ljubiteljskih *prezervacionistov* z one strani Atlantika. Pomenljiv, četudi naključen in iskreno benigni odgovor na moje vprašanje je podal neki naključni bralec na straneh internetnega megaknjigotržca Amazon, ki je prejšnji Burdenov slovar opisal kot »a fool-proof guide to understanding architectural elements«. Skrb za arhitekturno dediščino je *in*, zato bo pričujoče delo nedvomno našlo svoje hvaležno in ukaželjno bralstvo.

Mag. Katarina Višnar, univ. dipl. um. zgod., Urbanistični inštitut RS, Ljubljana
E-pošta: katarina.visnar@urbinstitut.si

Katarina VIŠNAR

Prostori mesta: sodobne razlage in tradicionalni urbanizem

Rob Krier (2003) Town Spaces: Contemporary Interpretations in Traditional Urbanism, Krier-Kohl – Architects, Birkhäuser, 2003

Town Spaces je poglobljena predstavitev tako filozofije kot tudi projektov znanega nizozemskega predstavnika novega tradicionalizma v urbanizmu in urbanem oblikovanju Roba Kriera ter njegovega sodelavca Cristopha Kohla. Razdeljena je v štiri tematska poglavja (Nova mesta, Nova mestna okrožja, Preoblikovanje urbanih središč, Re-

strukturiranje mest), v vsakem je predstavljenih nekaj projektov in na koncu poglavja še študija primera. K tem je, za krajšim uvodom Michaela Gravesa, dodano razmišljanje Roba Kriera o urbanih prostorih, knjiga pa se konča s tremi esejmi: Hans Ibelings razmišlja o delu Kriera in Kohla v nizozemskem kontekstu, Philipp Meuser o

evropskem planiranju od Sitteja do novega urbanizma, na koncu pa Harald Bodenschatz predstavi svoje videnje novega urbanizma v evropski perspektivi.

Praksa Kriera in Kohla skuša razrešiti dileme in težave, ki jih je s seboj prinesel, kot pravi Krier, *fatalni kult modernizma*. Krier